

CANKURTARAN (SEVİYE 3) ULUSAL MESLEK STANDARDI

Meslek:	CANKURTARAN
Seviye:	3¹
Referans Kodu:	20UMS0747-3
Standardı Hazırlayan Kuruluş(lar):	Meslekî Yeterlilik Kurumu (MYK)
Standardı Doğrulayan Sektör Komitesi:	MYK Spor ve Rekreasyon Sektör Komitesi
MYK Yönetim Kurulu Onay Tarih/Sayı:	12.02.2020 Tarih ve 2020/16 Sayılı Karar
Resmî Gazete Tarih/Sayı:	15/3/2020 - 31069
Revizyon No:	00

¹ Mesleğin yeterlilik seviyesi, 8 seviyeli Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine göre seviye 3 olarak belirlenmiştir.

TERİMLER, SİMGELER VE KISALTMALAR

ACİL DURUM: İşyerinin tamamında veya bir kısmında meydana gelebilecek yangın, patlama, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım, doğal afet gibi acil müdahale, mücadele, ilkyardım veya tahliye gerektiren olayları,

BAYRAKLAMA: Uluslararası renk ve işaretlere göre üretilmiş, uyarı bayraklarının yüzme ve etkinlik alanlarında kullanımını,

ÇEVRE KORUMA: Çalışmalarda, çevreye zarar vermeyen malzemeleri veya süreçleri kullanmayı veya zararlı atıkların uygun şekilde bertaraf edilmesini,

FIRLATMA HALATI: Büzgülü torba içinde, minimum 15 metre yüzer halatı,

FIRLATMA TOPU: File içinde, kırmızı renkli minimum 15 metre yüzer halatlı topu (minimum 22 cm çapında),

HAVUZ/YÜZME VE ETKİNLİK ALANI: Yüzme, spor, rekreatif ve sağlık amaçlı her türlü havuz (1.40 metre ve daha sığ) ile civarındaki varsa her türlü eklentilerin bütünüdür,

İLKYARDIM: Herhangi bir kaza ya da yaşamı tehlikeye düşüren durumda, sağlık görevlilerinin yardımı sağlanıncaya kadar, hayatın kurtarılması ya da durumun daha kötüye gitmesini önleyebilmek amacıyla olay yerinde, tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçlerle yapılan ilaçsız uygulamaları,

ISCO: Uluslararası Standart Meslek Sınıflamasını,

İSG: İş sağlığı ve güvenliğini,

KAZAZEDE: Suda boğulma riski taşıyan veya su kaynaklı olarak yaşamsal risk altındaki canlıyı,

KİŞİSEL KORUYUCU DONANIM (KKD): Bir veya birden fazla sağlık ve güvenlik tehlikesine karşı korunmak için kişilerce giyilmek veya taşınmak amacıyla tasarlanmış herhangi bir cihaz, alet veya malzemeyi,

KURTARMA KEMERİ: Minimum 115 cm paslanmaz kancalı kırmızı veya göze batan renkli kurtarma amaçlı kemeri,

KURTARMA TORPİDOSU: Kazazedeyi çekmeye yarayan içi hava dolu plastik yüzer ekipmanı,

RİSK: Tehlikeli bir olayın meydana gelme olasılığı ile sonuçlarının bileşimini,

RİSK DEĞERLENDİRMESİ: İşyerinde ve kurtarma ortamında var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gereken çalışmaları,

SPOR VE REKREATİF ETKİNLİK: Havuzda su üstü ve kıyısında yapılan çeşitli spor, eğlence ve kültürel faaliyetleri,

TEHLİKE: İşyerinde ve kurtarma ortamında var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışanı, iş yerini ve ortamdaki diğer insanları etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyelini,

TEMEL YAŞAM DESTEĞİ: Kazazedenin yaşamını kurtarmak amacı ile hava yolu açıklığı sağlandıktan sonra, solunumu ve/veya kalbi durmuş kişiye yapay solunum ile akciğerlerine hava gitmesini, dış kalp masajı ile de kalpten kan pompalanmasını sağlamak üzere yapılan ilaçsız müdahaleleri,

TEMEL YAŞAM FONKSİYONLARI: Bedende kalp atımı ve solunum gibi yaşamsallık belirtilerini,

TÜKENMİŞ YÜZÜCÜ: Yüzme bilen, ancak yüksek aktivite sonucu veya sağlık durumu sebebiyle yüzme kabiliyeti sınırlanmış kişiyi,

YÜZER SEDYE: Su içinde yüzebilen malzmeden imal edilmiş kazazedeyi omurilik zedelenmelerinden koruyan sedyeyi,
ifade eder.

1. GİRİŞ

Cankurtaran (Seviye 3) Ulusal Meslek Standardı, 19/10/2015 tarihli ve 29507 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ulusal Meslek Standartlarının ve Ulusal Yeterliliklerin Hazırlanması Hakkında Yönetmelik ve 27/11/2007 tarihli ve 26713 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Meslekî Yeterlilik Kurumu Sektör Komitelerinin Kuruluş, Görev, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre Meslekî Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından hazırlanmış, sektördeki ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak değerlendirilmiş ve MYK Spor ve Rekreasyon Sektör Komitesi tarafından incelendikten sonra MYK Yönetim Kurulunca onaylanmıştır.

2. MESLEK TANITIMI

2.1. Meslek Tanımı

Cankurtaran (Seviye 3), iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma, kalite ve gerekliliklerini uygulayarak; iş organizasyonu çerçevesinde, spor, rekreatif ve sağlık amaçlı havuzlarda kurtarma planı yapan, araç, gereç ve ekipmanları kullanıma hazır bulunduran, iş kayıtlarını tutan, havuz alanının güvenliğini takip eden, acil durumlarda havuz kullanıcılarını kurtaran, kazazedelere ilkyardım uygulayan ve mesleki gelişim faaliyetlerine katılan meslek elemanıdır.

2.2. Mesleğin Meslek Sınıflandırma Sistemlerindeki Yeri

ISCO 08: 5419 (Cankurtaran)

2.3. Mesleğe Yönelik Özel Düzenlemeler

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 16 ncı Bölümü ve ilgili alt mevzuatı.

3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ve yürürlükteki alt mevzuatı.

21/6/2005 tarihli ve 25852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik.

6/3/2011 tarihli ve 27866 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yüzme Havuzlarının Tabi Olacağı Sağlık Esasları ve Şartları Hakkında Yönetmelik.

İçişleri Bakanlığı, İller İdaresi Genel Müdürlüğünün 24/2/2009 tarihli ve 1678 sayılı Genelgesi. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün 10/10/2012 tarihli Balonla Ticari Havacılık Faaliyetleri Talimatı.

*Mesleğin icrasına yönelik İSG, çevre ve diğer konulardaki mevzuata uyulması esastır.

2.4. Çalışma Ortamı ve Koşulları

Cankurtaran (Seviye 3), spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlarda/yüzme ve etkinlik alanlarında, olası boğulma vakaları ve kurtarma amaçlı olarak tehlike ve risklere karşı, ortamdaki canlılara yönelik dikkat ve öngörü gerektiren süreçlerde, stres ve tehlike riskleri altında çalışır. Gözlem, kurtarma, acil durumlara dayalı çalışma düzeni içinde, olası riskleri değerlendirerek önleme, kaza durumunda kurtarma uygulamalarını gerçekleştirir.

Cankurtaran (Seviye 3) havuzlarda özerk olarak görev yapar. Görev sürecinde acil durumlarda kazazedelerle iletişim halindedir.

Mesleğin icrası esnasında soğuk, sıcak sularda iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini gerektiren kaza, yaralanma, hastalık ve fiziksel, psikolojik yıpranmaya ilişkin mesleki sağlık sorunları söz konusudur. Mesleğe yönelik olarak ortaya çıkabilecek risklerle kaynağında mücadele edilir ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyularak bu riskler bertaraf edilebilir. Risklerin tamamen ortadan kaldırılmadığı durumlarda ise işveren tarafından sağlanan uygun kişisel koruyucu donanımlar ve uygulamalara özgü güvenlik ekipmanları kullanarak çalışır.

3. MESLEK PROFİLİ

3.1. Görevler, İşlemler, Başarım Ölçütleri, Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri

Görev	A. İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma ve Kalite Önlemlerini Uygulamak			
İşlemler		Başarım Ölçütleri		Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri
Kod	Açıklama	Kod	Açıklama	
A.1	İş sağlığı ve güvenliği önlemlerini uygulamak	A.1.1	Çalışma ortamına ve uygulamalara bağlı tehlike ve riskleri belirleyerek ilgililere/yetkililere bildirir.	1. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı havuzlarda/yüzme ve etkinlik alanlarındaki olası tehlikeler, riskler ve bunlara karşı alınacak önlemler 2. Su güvenliği 3. Cankurtaranlık uygulamalarında kullanılan kişisel koruyucu donanımların özellikleri, işlevsel kullanımı, kontrol ve bakımları 4. Cankurtaranlık sağlık ve hijyen uygulamaları ile kurtarma ekipmanlarının kullanımında sağlık ve güvenlik kuralları 5. Havuz suyu kimyasalları 6. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlarda/yüzme ve etkinlik alanlarında acil durum önlemleri ve uygulamaları 7. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlarda/yüzme ve etkinlik alanlarında ortaya çıkan atıklar ve bertarafı 8. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlarda/yüzme ve etkinlik alanlarında çevre açısından riskli durumlar 9. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlarda/yüzme ve etkinlik alanlarında müşteri ilişkileri 10. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlarda/yüzme ve etkinlik alanlarında kurtarma kuralları, süreçleri ve yasal dayanaklar ile etik konular 11. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlar/yüzme ve etkinlik alanlarında ve cankurtaranlık uygulamalarında ortaya çıkan sorunlar
		A.1.2	Çalışma ortamında iş kıyafetlerini ve risklere uygun KKD'leri (şapka, forma, şort güneş gözlüğü, düdük, güneş kremi gibi) yöntemlerine göre kullanır.	
		A.1.3	Çalışma uygulamalarında beden ve psikolojik sağlığını korumaya yönelik önlemleri (fiziksel yeterlilik ve sağlığı sürdürme, taşıma-kaldırma usulleri, stresle baş edebilme gibi) alır.	
		A.1.4	Kurtarma ekipmanlarını güvenlik kurallarına uygun kullanır.	
		A.1.5	İşyerinde acil durum planında belirtilen hususlar dâhilinde alınan önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri uygular.	
A.2	Çevre koruma önlemlerini uygulamak	A.2.1	Çalışma sürecinde ortaya çıkan atıkları işletme kurallarına uygun bertaraf eder.	
		A.2.2	Çalışma ortamında çevre koruma açısından gözlemediği riskli durumları, ilgili taraflara bildirir.	
A.3	Kalite çalışmalarına katkı sağlamak	A.3.1	Çalışma ortamı ve süreçlerinde ortaya çıkan, uygulamalar açısından; yüzme alanının kirletilmesi, çalışma alanındaki fiziki bozulmalar, yüzenler açısından sorun oluşturan ortamsal düzensizlikler gibi uygunsuz durumların bildirimini yapar.	
		A.3.2	Kurtarma süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik, uygulama ekipmanları ve ortama dair önerilerini ilgili görevliyle önerir.	

Görev		A. İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma ve Kalite Önlemlerini Uygulamak		Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri
İşlemler		Başarım Ölçütleri		
Kod	Açıklama	Kod	Açıklama	
				12. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlar/yüzme ve etkinlik alanlarında ve cankurtaranlık uygulamalarında saha yapısı, kullanıcılar ve uygulama bazlı sorunların kaynak tespiti ve giderme yöntemleri

Görev		B. İş Organizasyonu Yapmak		Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri
İşlemler		Başarım Ölçütleri		
Kod	Açıklama	Kod	Açıklama	
B.1	Kurtarma planlaması yapmak	B.1.1	Havuzla girenlerin sayısı ve niteliğini takip eder.	
		B.1.2	Havuzla girenlerin sayısal olarak yoğunluk saatleri ve niteliğindeki değişimlere göre gereken ek önlemleri talep eder.	
		B.1.3	Havuz alanı ile suya girenlerin özelliğine ve koşullardaki değişimlere göre kurtarma ekipmanları ve yöntemlerini seçer.	
		B.1.4	Görev süreçleri ve planlamalara dair ilgili birime/amire bilgi verir.	
B.2	Araç, gereç ve ekipmanları kullanıma hazır bulundurmak	B.2.1	İş ekipmanlarının (ilk yardım çantası, kurtarma kemeri, kurtarma torpidosu, can simidi, yüzer sedye, fırlatma halatı, fırlatma topu, cankurtaran sandalyesi gibi) işlevsellik kontrollerini yaparak eksikliklerini giderir.	
		B.2.2	İş ekipmanlarının bakımlarını yaparak işlere ve koşullara uygun olarak belirleyerek düzenler.	
B.3	İş kayıtlarını tutmak	B.3.1	Rutin görev formları ve kayıtlarını, işletmenin formatına ve prosedürüne uygun olarak tutar.	
		B.3.2	Her olay ve kurtarma uygulaması için, kaza raporu/tutanağını işletmenin formatına ve prosedürüne uygun olarak tutarak ilgili tarafa iletir.	

1. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlar/yüzme ve etkinlik alanlarının yapısal ve yerleşim özellikleri
2. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlar/yüzme ve etkinlik alanlarında cankurtaranlık uygulamalarına ilişkin temel mevzuat ve iş talimatları, prosedürler, uygulamalarla ilişkileri
3. Cankurtaranlık uygulamalarında ekip çalışma düzeni, koordinasyon ve iletişim oluşturma
4. Cankurtaranlık uygulamalarında haberleşme ekipmanlarının kullanımı
5. Cankurtaranlık uygulamalarında kullanılan iş ekipmanlarının (ilk yardım çantası, kurtarma kemeri, kurtarma torpidosu, can simidi, yüzer sedye, fırlatma halatı, fırlatma topu, cankurtaran sandalyesi gibi) uygunluk kontrolleri, bakımları ve kullanımı
6. Cankurtaranlık uygulamalarında görev kayıtları
7. Cankurtaranlık uygulamalarında kurtarma/kaza raporlamaları

Görev		C. Havuz Alanında Gözlem ve Kurtarma Uygulamalarını Gerçekleştirmek		Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri
İşlemler		Başarım Ölçütleri		
Kod	Açıklama	Kod	Açıklama	
C.1	Havuz alanının güvenliğini takip etmek	C.1.1	Açık/kapalı havuzun fiziki özellikleri ve kullanıcı profiline göre, olası tehlike ve riskler ile sağlığa aykırı durumları gözlemler.	1. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlar/yüzme ve etkinlik alanlarındaki olası tehlike, riskler ile sağlığa aykırı durumlar ile bunların giderilmesi 2. Spor, rekreatif ve sağlık amaçlı, havuzlar/yüzme ve etkinlik alanlarında cankurtaranlık gözlem teknikleri 3. Termal sular ve tesislerin yapısal ve kimyasal özellikleri 4. Sorun çözme ve çatışma yönetimi süreçleri 5. Stresle başa çıkma 6. Farklı kültürlerden kullanıcılarla iletişim 7. Sesli ikaz verme 8. Suya güvenli şekilde adımlayarak atlama tekniği 9. Kazazedeye güvenli yaklaşma teknikleri 10. Kurtarıcı yüzme yöntemi 11. Kazazedeyi sudan çıkarma teknikleri 12. Taşıma kaldırma teknikleri 13. Kazazedeye temel ilkyardım uygulamaları 14. Temel yaşam desteği uygulamaları 15. Cankurtaranlık uygulamalarında, tesis, sağlık ve diğer ilgili ekiplerle kurtarma operasyonlarına uygun iletişim akışını oluşturma
		C.1.2	Tespit ettiği uygunsuzluklar ve riskli hallerde, havuz kullanıcılarını sesli (ikaz düdüğü, megafon anonsu, çan gibi uyarı araçları ile) ve/veya görsel (renk ve şekillerle işaretlenmiş ikaz levhaları ile) şekilde uyararak güvenliğe ve sağlığa aykırı durumların giderilmesini sağlar.	
		C.1.3	Gözlemediği güvenliğe ve sağlığa aykırı durumlar ile görev içeriğine göre, bildirim gerekliliği veya zorunluluğu hallerde, işletmede yetkili birim/kişiyi bildirimde bulunur.	
C.2	Havuz kullanıcılarını kurtarmak	C.2.1	Kazazedeye havuzun ve suyun özelliğine göre güvenli yaklaşma yöntemleri ile yaklaşır.	
		C.2.2	Kazazedenin durumuna (yorgun, panik, tükenmiş, baygın ve benzeri gibi) uygun yöntemleri ve ekipmanları (torpido, halat, kurtarma kemeri, can simidi gibi) kullanarak kazazedeyi kurtarır.	
		C.2.3	Kurtardığı kazazedeyi durumuna, havuzun ve suyun özelliğine uygun ekipmanları ve yöntemleri uygulayarak sudan çıkarır.	
C.3	Kazazedeye ilkyardım uygulamak	C.3.1	Kazazede için çevre ve kişisel güvenlik önlemlerini alır.	
		C.3.2	Kazazedeye sesli, fiziki uyarılar verip görsel incelemeyle temel yaşam fonksiyonlarını kontrol eder.	
		C.3.3	Yaptığı kontrole göre, kazazedenin acil tıbbi müdahale ihtiyacını değerlendirir.	
		C.3.4	Acil sağlık müdahalesi gerektiren durumlarda, prosedürüne uygun bildirimini ve yardım çağrısını yapar.	
		C.3.5	Profesyonel tıbbi ekip gelene kadar, kazazedeye yerel ve uluslararası standartlar çerçevesinde temel yaşam desteği ve/veya temel ilkyardım uygular.	

Görev		D. Mesleki Gelişim Çalışmalarına Katılmak		Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri
İşlemler		Başarım Ölçütleri		
Kod	Açıklama	Kod	Açıklama	
D.1	Kişisel mesleki gelişimini sağlamak	D.1.1	Kişisel mesleki gelişimini takip ederek ihtiyaçlarına uygun gelişim ve eğitim faaliyetlerine katılır.	
		D.1.2	Mesleğe ilişkin katıldığı eğitim ve diğer faaliyetlerden aldığı belgeleri ve iş deneyimi kayıtlarını muhafaza ederek mesleki portföyünü güncel tutar.	
		D.1.3	Mesleki alanlarla ilgili yenilikleri ilgili kaynaklardan (internet, yayınlar ve benzeri) takip ederek çeşitli taraflarca düzenlenen sektörel fuarlara demonstrasyonlara ve yeni ürün ya da yöntem denemelerine katılır.	

3.2. Kullanılan Araç, Gereç ve Ekipmanlar

1. AED cihazı ve Türkçe kullanım kılavuzu (taşınabilir)
2. Ambu (bebek, çocuk, yetişkin aparatları ile birlikte)
3. Bayraklar (ulusal ve uluslararası işaret ve standartlarda)
4. Can yeleği çeşitleri (SOLAS standartlarına uygun)
5. Cankurtaran sandalyesi/platformu
6. CPR maskesi (taşınabilir)
7. Çeşitli can simitleri (SOLAS standartlarına uygun)
8. Dürbün
9. Fırlatma halatı (yüzer halatlı)
10. Fırlatma topu (yüzer halatlı)
11. Görsel ikaz levhaları, uyarı panoları (havuzlar için)
12. İletişim araçları (mobil telefon, mobil canlı yayın cihazı, telsiz, uydu telefonu ve benzeri)
13. İlk yardım çantası
14. İşaret ve ikaz bayrakları (uluslararası standartlara uygun)
15. Kakiç (uzama ve kısalma fonksiyonlu)
16. KKD'ler (iş kıyafeti, şapka, güneş gözlüğü, düdüğü, güneş kremi gibi)
17. Kurtarma kemeri (paslanmaz kancalı)
18. Kurtarma torpidosu
19. Oksijen tüpü ve soluma aparatları
20. Sesli ikaz araç ve gereçleri (düdüğü, megafon ve benzeri)
21. Yüzer sedye, baş sabitleyici ve örümcek kayışları

3.3. Tutum ve Davranışlar

1. Ani ve doğru karar vermek
2. Çalışma ekipmanları ve malzemelerin kullanımında özenli ve düzenli olmak
3. Çalışma ortamındaki ilişkilerinde dışa dönük ve olumlu davranış ve tutuma sahip olmak
4. Ekip içinde çalışma kurallarına uymak
5. Kurtarma süreçlerinde menfaat ve ayrım gözetmemek
6. Kazazede ve yakınlarının mahremiyetine önem vermek
7. Kurtarmada zamanın öneminin farkında olmak
8. Kişi hak ve özgürlüklerine duyarlı ve saygılı olmak
9. Kendine güveni olmak
10. Mesleki alanda sürekli kendini yenilemek
11. Öngörülü olmak
12. Özeleştirii yapabilmek, eleştirilere açık olmak
13. Soğukkanlı olmak
14. Sorumluluk alabilmek
15. Tutum ve davranışlarıyla ekip elemanlarına iyi örnek olmak
16. Yaşam hakkı ilkesine duyarlı ve saygılı olmak
17. Yüzme ve etkinlik alanındaki tehlike ve riskleri gözlemlenmede detaylara özen göstermek
18. Zor koşullarda çalışma dayanıklılığına sahip olmak